

Práca si za prvoradý cieľ kladie objasniť otázku ako príslušné orgány OSN a Rady Európy interpretujú povinnosť štátov zabezpečiť princíp rovnosti a zákaz diskriminácie všetkým jednotlivcom bez rozdielu a povinnosť chrániť národnostné alebo etnické menšiny a či existuje prepojenie medzi týmito povinnosťami. Konkrétne sa zameria na tie ustanovenia, ktoré upravujú všeobecný princíp rovnosti a zákaz diskriminácie a tie, ktoré upravujú osobitné práva národnostných alebo etnických menšín. Zmapovaním týchto ustanovení a ich výkladov prostredníctvom kontrolných orgánov a príslušných komisií preskúma vzťah medzi univerzálnym princípom a zákazom diskriminácie na strane jednej a osobitnými menšinovými právami na strane druhej z pohľadu ochrany národnostných menšín.

Otázke práv národnostných a etnických menšín v medzinárodnom práve sa venujú mnohé odborné publikácie a z niekoľkých čerpá aj táto práca. Podobná situácia je aj v oblasti vnútroštátnej ochrany práv národnostných menšín. Na Slovensku aj v Českej republike sa otázke ochrany národnostných a etnických menšín existujúcich v týchto štátoch venujú odborníci z rôznych profesií, vrátane právnej, už dlhší čas. Aj napriek širšiemu záujmu o túto problematiku nemožno povedať, že táto téma je vyčerpaná. Nasvedčuje tomu napríklad pomaly sa meniaci trend v rozhodnutiach Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcich sa etnických menšín, či nedávne rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky o neústavnosti tzv. pozitívnej diskriminácii na základe rasového alebo etnického pôvodu.

Koncom roka 2005 Ústavný súd SR vydal nález o neústavnosti „osobitných vyrovnávacích opatrení“, ktorých prijatie umožňovalo ustanovenie tzv.

antidiskriminačného zákona z roku 2004. Ústavný súd SR teoreticky uznal, že na dosiahnutie skutočnej rovnosti určitej skupiny s majoritou je niekedy potrebné uplatniť tzv. pozitívnu diskrimináciu. Nakoniec však rozhodol, že vyrovnávacie opatrenia prijaté na základe rasového alebo etnického pôvodu nie sú v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Základnými bodmi tohto rozhodnutia sa bude zaoberať štvrtá kapitola.

Práve tento vývoj v judikatúre Ústavného súdu SR sa stal základom pri upresnení účelu tejto práce. Na Slovensku i v Českej republike chýba dostatočná odborná diskusia k teoreticko-právnym otázkam vynárajúcim sa okolo princípu rovnosti a zákazu diskriminácie a ich vzťahu k špeciálnym právam národnostných menšín. Práca sa pokúsi niektoré z týchto otázok načrtnúť.

Práca je rozdelená do piatich kapitol. Po úvode nasleduje druhá kapitola, ktorá skúma rozsah pozitívneho záväzku štátov chrániť národnostné alebo etnické menšiny. Prostredníctvom medzinárodných ľudsko-právných dokumentov OSN sa táto kapitola pokúsi načrtnúť obraz o obsahu záväzkov štátu voči národnostným alebo etnickým menšinám, tak ako ich formulujú tieto zmluvy a vykladajú príslušné Výbory OSN, ktoré kontrolujú dodržiavanie predmetných zmlúv.

Tretia kapitola podobným spôsobom poskytne prehľad záväzkov chrániť národnostné alebo etnické menšiny v kľúčových zmluvách Rady Európy a to v Európskom dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Rámcovom dohovore na ochranu národnostných menšín. Takisto sa v krátkosti venuje odporúčaniam Parlamentného zhromaždenia Rady Európy,

konkrétne Odporúčaniam č. 1134 (1990) o právach menšín, ktoré sa stalo podkladom pre prijatie Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Odporúčaniam č. 1201 (1993) o dodatkovom protokole k Európskemu dohovoru o ľudských právach týkajúceho sa osôb patriacich k národnostným menšinám.

Štvrtá kapitola sa zameria na koncepciu menšinových práv v právnom poriadku Slovenska a Českej republiky s prihliadnutím na záväzky vyplývajúce obom štátom z medzinárodných zmlúv, ktoré sú predmetom predchádzajúcich kapitol. Okrem stručného prehľadu existujúcej legislatívy k ochrane národnostných a etnických menšín sa štvrtá kapitola upriami na niektoré aspekty koncepcie ochrany menšinových práv na Slovensku a v Českej republike.

Piata, záverečná, kapitola zhrnie základné idey vyplývajúce predovšetkým z kapitol týkajúcich sa medzinárodného práva a pokúsi sa načrtnúť niekoľko úvah, ktoré by sa mohli stať súčasťou odbornej diskusie na Slovensku i v Českej republike prevažne pri dosahovaní úplnej rovnosti znevýhodnených národnostných alebo etnických menšín.